

PAPER DETAILS

TITLE: Nüzhet Ömer Efendi ve Hadis'i Erbain Tercümesi

AUTHORS: Sadik CIHAN

PAGES: 35-66

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/188736>

NÜZHET ÖMER EFENDİ VE HADİS-İ ERBAİN TERCEMESİ⁺

Prof. Dr. Sadık CİHAN

Nüzhet Ömer şuarâ'dan bir kimse olup, Urfa'lıdır. Şiir tarzı Ragıb Paşa'ninkini andırır. Uzun zaman Ragıb Paşa'nın mühürlüğünü yaptı.⁽¹⁾ Haremeyn kîse-dârı (vekilharçlık) görevinde bulundu.

Neccâr-Zâde Mustafa Rıza Efendi'nin müritlerindendir.⁽²⁾ Astronomi ilmiyle de meşgul oldu.

1192/1778'de İstanbul'da vefat etti ve Galata Mevlevî Hanesine gömüldü.

Nüzhet Efendi'nin, Hadis-i Erbaîn Tercemesinden başka, Dîvanı, Menâkıb-i Evliyâiyye fi Ahvâl-i Rıdâiyye,⁽³⁾ Terceme-i Merzubân-Nâme Cevheru'l-Hikem, Menâzihu'l-Ebsâr ve Tenbîhâtu'l-Müneccimîn⁽⁴⁾ gibi eserleri vardır.⁽⁵⁾

Hadis-i Erbaîn Tercemesi

Bursalı Mehmet Tahir «Osmanlı Müellifleri» isimli eserinde, Nüzhet Ömer Efendi'nin manzum bir hadis-i erbaîn tercemesi bulunduğunu zikretmiştir.⁽⁶⁾ Diğer taraftan Abdülkadir Karahan «İslâm-Türk Edebiyatında Kırk Hadis» eserinde: «İlmî nücuma da intisabı olan Nüzhet Ömer Efendi'nin manzum bir hadis-i erbaîn şerhi bulunduğunu Bursalı Mehmet Tahir'den öğreniyoruz»⁽⁷⁾ diyerek, bu eseri tesbit edemediğini belirtmiştir.

(*) Osmanlı Devri Hadis yazarları üzerine araştırma. Seri: 4.

(1) Bursalı Mehmet Tahir, Osmanlı Müellifleri, İstanbul 1333 h, Matba-i Âmire, II, 460.

(2) Mehmet Süreyya, Sicilli Osmanî (Tezkire-i Meşâhiri Osmaniye), Matba-i Âmire, ciltler muhtelif tarihlerde basılmıştır, IV, 550.

(3) Bu Menâkıb-Nâmesini Mustafa Rıza Efendi için yazmıştır.

(4) İslâm müneccimlerinden Muhammed Kâsım'ın Farsça eserinin Türkçe tercümesidir.

(5) Osmanlı Müellifleri, II, 460.

(6) II, 460.

(7) İstanbul Edebiyat Fakültesi Yayınları No. 587, İstanbul, 1954, s. 249.

Bursa İl Halk Genel Kütüphanesindeki çalışmalarım esnasında adı geçen eseri buldum. Halihazırda tek nüsha olan bu eseri ilme kazandırmanın faydalı olacağı kanaatıyla, eser üzerinde çalışmaya karar verdim.

N ü s h a n ı n T a n ı m ı

Kütüphane : Bursa İl Halk Genel Kütüphanesi Yazmaları
Numara : 1521
Varak : 1 a - 8 b
Kâğıdı : Âbâdi, su yollu
Yazı : Nesih (Kapak : Ebrulu mukavva)
Satır : 15
Ebadi : 211 x 118 (145 x 87)^{mm}
Yazılış Tarihi : 1170/1756.

Hadislerin Kaynağı ve Sıhhat Durumu

Müellif giriş kısmının 44.cü beytinde belirttiği gibi, hadisleri Celâlüddin Suyuti'nin (Ö. 911/1505) «Câmiu's-Sagîr» isimli eserinden almış ve nazma uyması bakımından kısa hadisleri tercih etmiştir.

Hadislerin «Câmiu's-Sagîr»daki yerlerini tesbit ettik. Bunun yanında Sehavî'nin «Mekâsıdu'l-Hasene» ve Aclunî'nin «Keşfu'l-Hafâ ve Muzîlu'l-İlbâs» eserlerinden de hadisleri tesbit ederek, hadislerin durumu hakkında okuyucuya daha geniş bir perspektif kazandırmak istedik.

Müellifin seçtiği hadisleri sahih, hasen ve zayıf olmak üzere üç gruba ayırabiliriz. Hadislerin durumlarına açıklamalar kısmında temas ettik.

K u l l a n ı l a n V e z i n

Müellif mesnevî tarzındaki mazum giriş kısmında ve hadislerin mazum tercemesinde «Fâilâtun/mefâilün/fa'lun» ve «Fâilâtun/mefâilün/feilün» vezinlerini kullanmıştır.

G i r i ş K ı s m ı n ı n M u h t e v a s ı

Müellif 69 beytlik mesnevî tarzındaki giriş kısmında önce Allaha hamd, daha sonra âlemin ve insanın yaratılışını anlatır.

Hamd ol Allâh'a kim idüp icâd

Nüşa-i kevnî eyledi inşâd.⁽⁸⁾

(8) 1. beyt.

Daha sonra sırayla Hz. Peygamber'e salâtü selâm getirir ve Cihâyâr-ı güzîni metheder.

Dahi güldeste-i salât ü selâm
Ola muhdâ-yı rûh-ı Fahr-i enâm.⁽⁹⁾

Bünye-i ser'ine virüp temkîn
Çâr rûkn oldı çâr yâr-ı güzîn⁽¹⁰⁾

Âhirette Resulullah'ın şefâatına nail olmak için eserini telif ettiğini açıklar.

Ümmete müjde eyleyüp biz-zât
Bu hadîsi dimiş şefî'i 'usât.⁽¹¹⁾

Hıfz iden çil-hadîs sünnetimi
Âhiretde görür şefâ'atımı.⁽¹²⁾

Şefâat saâdeti için kendisinden önce Câmi'in (Ö. 898/1492) Farsça kırk hadisini Nâbi (Ö. 1124/1712) ve 'Münîf'in (Ö. 1156/1743) Türkçeye çevirdiğini ifâde eder.

İtmiş ez-cümle Câmi'i merhûm
Şerhini çil hadîsinin manzûm.⁽¹³⁾

Sonra olmuşlar ol 'azîze redîf
Hazret-i Nâbî vü Cenâb-ı Münîf.⁽¹⁴⁾

Fârisî lafzın eyleyüp tebdîl
Türkiye her rübâ'isin tahvîl.⁽¹⁵⁾

Aynı saâdete ermek ümidi ile «Câmiu's-Sagîr» isimli eserden 40 hadis ezberlediğini, bunlardan feyz aldığı ve rubâ'i şeklinde tercüme ettiğini belirtir.

Eyleyüp Câmiu's-Sagîr'e nazar
Eyledim çil hadîsini ezber.⁽¹⁶⁾

Her hadîsin meâlini tenhâ
Eyledim bir rubâ'i ile edâ.⁽¹⁷⁾

(9) 8. beyt.

(10) 14. beyt

(11) 25. beyt.

(12) 26. beyt.

(13) 30. beyt.

(14) 33. beyt.

(15) 35. beyt.

(16) 44. beyt.

(17) 46. beyt.

Eserini zamanın Sadrazamı Ragıb Paşa'ya ithaf ettiğini açıklar.

Oldı bu tuhfe-i huceste-nişân
Nâm-ı Âsafıla zîb-i bezm-i cihân.⁽¹⁸⁾

Ragıb Paşanın ilim ve irfan sahibi, düşkünlere yardım eden, halkın sevgisini kazanan, cihanda eşi bulunmayan eşsiz bir edip ve nazım erbabı olduğunu belirtir.

Nice Âsaf ki îzed-i müte'âl
Zâtın itmiş muhît-i fazl-u kemâl.⁽¹⁹⁾

Eyleyüp hilmi halkı şermeñde
Eyledi cümlesin ana bende.⁽²⁰⁾

Diğer taraftan Ragıb Paşa'ya duâda bulunarak şöyle der .

İzz ü devletle kendi sağ olsun
Dil-i edâsı dâğ dâğ olsun.⁽²¹⁾

Eyleyüp dâima derûnunu şâd
Ömrü günden güne ola müzdâd.⁽²²⁾

Pâye-i izzet-i refî' olsun
Fahr-ı 'âlem ana şefî' olsun.⁽²³⁾

Son beytte de kendisinin hayırla anılmasını arzu eder .

Her kusûra olup kabûle karîn
Hayr ile yâd ola bu 'abd-ı hazîn.⁽²⁴⁾

(18) 48. beyt.

(19) 49. beyt.

(20) 56. beyt.

(21) 64. beyt.

(22) 65. beyt.

(23) 66. beyt.

(24) 69. beyt.

GİRİŞ

1. Hamd ol Allâh'a kim idüp icâd
Nüşa-i kevnî eyledi inşâd
2. İdüp eczâ-yı Âdemi tertîb
Çâr 'unsûrdan eyledi terkîb.
3. Virüp âyîne-i 'ukûla cilâ
Tûtî-i nutkî eyledi gûyâ.
4. Hâme-i kudretinden oldı 'ayân
Bir rubâ'î gibi bu çâr erkân.
5. İdüp insâna 'ilm-ile tebcîl
Cümle mahlûka eyledi tafdîl.
6. Fenn-i sun'undan oldı çarh-i 'ulâ
Nüh varak bir risâle-veş peydâ.
7. İdüp icâd-ı 'âleme fermân
Lafz-ı kün'den zuhûra geldi cihân.
8. Dahi güldeste-i salât ü selâm
Ola mühdâ-yı rûh-ı Fahr-i enâm.
9. Kî olup ümmetine râh-nümâ
Eyledi sâlik-i tarîk-i Hüdâ.
10. Her hadîsi rehîn-i hikmettir
Her sözi masdar-ı hakîkattır.
11. Eyledi hazret-i Hudâ-yı cemîl
Nutkını tercemân-ı vahy-i Celîl.
12. Zâtı kim matla'-ı güzinişdir
Sebeb-i nazm-ı âferinişdir.
13. Ne kadar itse hâme sarf-ı kelâm
Şerh-i evsâfın idemez itmâm.
14. Bünye-i ser'ine virüp temkîn
Çâr rûkn oldî çâr yâr-i güzîn.
15. Hıfz-ı mazmûn-ı dîn için dâim
Çâr mısra'-veş oldılar kâim.
16. Oldılar hırz-bâzu-yı İslâm
Çâr kul gibi ol çihâr-ı be-nâm.

17. İtdi ol çâr ma'delet-ârâ
Penc-gâh-ı Muhammed'i icrâ.
18. Gülşen-i dehre çâr fasl-âsâ
Mâye-i zînet oldılar gûyâ.
19. Cümlelerin rûh-ı pâki ide karâr
Rahmet-i Hak'la tâbe-yeym-i karâr.
20. Çünkü vakt-i şitâ idince hulûl
Pîr-i çerh itdi erba'îne duhûl.
21. Çâr ahibb ile idüp ülfet
Eyledük bir mahalde cem'ıyyet.
22. Eyleyüp iktisâb-ı zevk-ü sürûr
Oldı dört üstüne safâ vü hubûr.
23. Eyleyüp çâr gûşede râhat
Çâr-gâh oldı nağme-i sohbet.
24. Oldı nâgeh hadîs-i Fahr-ı enâm
Zîb-bahşâyı silk-i nazm-ı kelâm.
25. Ümmete müjde eyleyüp biz-zât
Bu hadîsi dimiş şefi'i 'usât.
26. Hıfz iden çil-hadîs sünnetimi
Âhiretde görür şefâ'atımı .
27. Olmağa bu sa'âdete mazhar
Bundan akdem bir iki ehl-i hüner.
28. Her biri çil hadîs idüp ifrâz
Eylemişler bu devleti ihrâz.
29. Şerh idüp her birisi ânı temâm
Eylemiş zîb-i safha-yı eyyâm.
30. İtmiş ez-cümle Câmi'i merhûm
Şerhini çil hadîsinin manzûm.
31. Eylemiş her meâlini ammâ
Fârisi bir rûbâ'i ile edâ.
32. Vâye-dâr olmaga o devletden
Ya'ni ol mâye-i sa'âdetden.
33. Sonra olmuşlar ol 'azîze redîf
Hazret-i Nâbî vü Cenâb-ı Münîf.

34. Sâire dahi olmağa âsân
Eylemişler ol iki ehl-i beyân.
35. Fârisî lafzın eyleyüp tebdîl
Türkîye her rübâ'îsîn tahvîl.
36. Biri ol çâr yârın itdi hîrâb
Bana k'ey nûr-ı dîde-i ahhâb
37. N'ola sen dahı himmet idüp eger
Eylesen böyle bir huçeste eser
38. Hem sevâb-ı azîm idüp hâsıl
Hem olurdun o devlete nâil.
39. Eyleyüb başka çil-hadîs ihrâc
Eserün bulsa gayri gûne revâc.
40. Tab'ınız evc-i i'tilâda olur
Belki dört kat dahi ziyâde olur.
41. Gûş idince ânı bu a'bd-i fakîr
Ya'ni kim NUZHET-i şikeste-zamîr.
42. Mâye-i şevk olub bana bu makâl
Âzîm oldum bu niyyete fi'l-hâl.
43. Halvât ü inzivâda kalb-i hazîn
Oldı dervîş gibî çilli-nişîn.
44. Eyleyüp Câmi'us-Sagîr'e nazar
Eyledim çil hadîsini ezber.
45. Mâye-i feyzle ile olup meşhûn
Kırklar tekyesine döndü derûn.
46. Her hadîsin meâlini tenhâ
Evledim bir rübâ'î ile edâ.
47. Eyleyüp feth kufl-i bâb-ı merâm
Eyledim erba'îni çünki tamam.
48. Oldı bu tuhfe-i hucceste-nişân
Nâm-ı Âsafı zîb-i bezm-i cihân.
49. Nice Âsaf ki îzed-i müte'âl
Zâtın itmiş muhîr-i fazl u kemâl.
50. Sebeb-i râhat-ı 'ibâd ü bilâd
Dâver-i Cemm gulâm u Kisrâ-dâd.

51. Çâr bâliş-nişîn-i ı'zz ü Celâl
Âsümân rûtbe dâver-i mifdâl.
52. Râgıb-ı ehl-i dâniş ü idrâk
Nâm-dâşî şehinşeh-i «levlâk».
53. Nâzım-ı kâr-gâh-ı emn ü emân
Menba-ı 'ilm ü mefhar-i devrân.
54. Re'yinin re'y-i halk hayrânı
'Aklının 'akl-ı kül sebek-hânı.
55. Tab'ı kim nûsha-i mürüvvetdir
Nakş-ı dîbâcesi sehâvetdir.
56. Eyleyüp hilmî halkı şermende
Eyledi cümlesin ana bende.
57. Eşkiyâyı cihândan eyledi pâk
Şu'le-i berk-i tîgi çün hâşâk.
58. Düşmene kahrı vormeyüp ârâm
Çâr-nâçâr itdi emrine râm.
59. Böyle bir dâver-i yegâne hele
Anlamam bir dahî cihâne gele.
60. İtse 'âlemde birisi bir eser
Bulur evsâfı ile zînet ü fer.
61. 'Ulemâya nigâh-ı şefkat ider
Nazm erbâbı taba râğbet ider.
62. Lafz-ı Râgıb ki bî-medânîdir
Anâ atû-yı âsümânî dir.
63. Dilerim hazret-i Hudâyî ganî
Her işinde muvaffak ide anı.
64. 'İzz ü devletle kendü sağ olsun
Dil-i edâsı dâğ dâğ olsun.
65. Eyleyüp dâimâ derûnunu şâd
Ömrü günden güne ola müzdâd.
66. Pâye-i 'izzet-i refî' olsun
Fahr-ı 'âlem ana şefî' olsun.
67. Hem ide Hak bu çend evrâkı
Dest-i 'âlemde dâimâ bâkî.

68. Her kimin itse çeşmi ana gûzar
Budur ondan ümîd-i hâtır-ı râ.
69. Her kusûru olup kabûle karîn
Hayr ile yâd ola bu 'abd-i hazîn.

**

Takrîz- Cenâb-ı Hazret-i Veliyyü'l-Numâ
Sellemehu'llâh u Teâlâ bi-hattı hûd.

Dürr-i güftârın ol şeh-i resûlün
Çektiler nazma çekmeye zahmet.

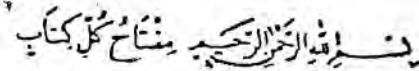
Girmedi îki böyle üslûba
Âferîn tabı pâkina NÜZHET.

Takrîz-i Basîri Seyyid Halil Efendi

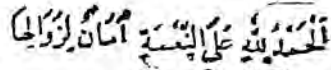
Erbâb-ı kemâlâta sühanver NÜZHET
Virdi bu mukatta'at ile keyfiyet.

Hakkâ bi zebân-ı hâsîd-i bed güyük
Her kît'asıdır katına kata hüccet.

**

Hadis : 1

Nüşa-i her kelâm olursa nola
Fihri's-i Besmeleye cîlve-nümâ
Besmele oldu her kitâba kilit
Feth-i bâb-ı adem edince Hüdâ.

Hadis : 2

İtmede tohm-ı hamdi pâşîde
Mezrâ-'ı kalbe eyleme ihmâl.
Hirmen-i mâl ü ni'metî eyler
Hamd-i Bâri masûn-ı berk-ı zevâl.

(1) Ali b. Ahmed b. Muhammed el-Aziz eş-Şâfil, es-Sirâcu'l-Munîr alâ Câmi's-
Sagîr fi Ehâdisi'l-Beşîri'n-Nezîr, Mısır, 1377/1957, İkinci Baskı, II, 138.
(2) Aynı eser, II, 240.

Hadis : 3 صَلَاتًا عَلَى صَلَاتِكَ

Ümmete kasd-ı şefkat ile didi
Bu hadîsi şefî-i rûz-i cezâ.

Salât ile yâd idün beni kim
Size de rahmet eyleye Mevlâ.

Hadis : 4 وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : الصَّوْمُ رُجُءٌ مِنْ عَذَابِ اللَّهِ

Olmayınca mevânî-i Şer'ı
Nice eyler ibâ-yı savm-ı Slâm.

Bir siperdir 'azâb-ı Mevlâdan
Mâye-dârâ-ı dîni hıfza siyâm.

Hadis : 5 الصَّلَاةُ عِصَاةُ الدِّينِ

Terk-i rûkn-i salât idüp dâim
Bünye-i dîni virme hedme cevâz.

Hayme-i dîni kâim itmek içün
Bir sûtûn oldu gûyiyâ ki namaz.

Hadis : 6 حُجْرًا فَإِنَّ الْحَجَّ بَيْعٌ لِلدُّنْيَا كَمَا يَبْعِلُ الْمَاءُ الدَّرَنَ

Kasd-ı beyt-i Hüdâ idün olıcak
Bülğâ-i iktidâra dest-resâ.

Ki ider âb gibi şûyîdi
Veseh-i cürmü hacc-ı beyt-i Hüdâ.

Hadis : 7 نَازَكَكُمْ : نَظَرَةُ الْإِسْلَامِ

İdüp i'tâ zekât-ı emvâlün
Düşme kaydı mezîk-ı âlâma.

Kulzüm-i vartadan 'ubûre zekât
Cisrdir gûyiya ki İslâmâ.

(3) Aynı eser, II, 388.

(4) Aynı eser, II, 404

(5) Şemsüddin Muhammed b. Abdurrahman Sehavi, el-Mekâsıdu'l-Hasene, Bağdat. 1385/1956, s. 266-67; İsmail b. Muhammed el-Acluni, Keşfu'l-Hafâ ve Muzilu'l-İlbâs, 1351 h, Üçüncü Tabı, (2 cüz bir arada), II, 31; Sirâcu'l-Munir, II, 407.

(6) Sirâcu'l-Munir, II, 223.

(7) Mekâsıdu'l-Hasene, s. 233; Keşfu'l-Hafâ, I, 439; Sirâcu'l-Munir, II, 331.

Hadis : 8 مَنْ كَانَ أَمْرًا كَلَامِيَةً لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ دَخَلَ الْجَنَّةَ

Âhir-i nüsha-i kelâmı k'ola
Her kimini «Lâ ilâhe illallâh».

Bakmayup safha-i hatâlarına
Cennete dâhil eyler anı ilâh.

Hadis : 9 رَاتِبُوا الْعُلَمَاءَ فَإِنَّهُمْ سُرُجٌ الدُّنْيَا وَمَصَابِيحُ الْآخِرَةِ

Kavl-i erbâb-ı 'ilme tâbi' olun
K'oldular reh-nümâsı mağfiretüh.

'Ulemâdır sirâc ü mıs bâhı
Dâr-ı dünyâ vü dâr-ı âhîretün.

Hadis : 10 دَلِيلُ الْخَيْرِ كَفَّاءٌ عَلَيْهِ

Yoğ-ise sende fi'l-i hayra mecâl
Gayrıyı bâri sevke ol dem-sâz.

Kâr-ı hayra delil olan kimse
Rütbe-i fâ'ilin ider ihrâz.

Hadis : 11 إِنَّ ابْنَ آدَمَ لَحَرِيصٌ عَلَى مَا مَنَعَ

Dâm-ı sayyâd-ı nefsdan âdem
İdemez mürğ-ı hâtırın tahlîs.

Men olundığı şeye tabi'i olur
Şiddet-i şevk-i hemîşe harîs.

Hadis : 12 تَحَرُّوا عَنْ مَكَائِكُمُ الَّذِي أَصَابَتْكُمْ فِيهِ الْغَفْلَةُ

Olmayın tîr-i gaflete âmâc
Renc-i biyhûde eyleyüp tahsîl.

Size gaflet-resâ olan yerden
Mevzi-i digere idin tahvîl.

(8) Sirâcu'l-Munîr, III,383.

(9) Keşfu'l-Hafâ, I,36; Sirâcu'l-Munîr, I,31.

(10) Sirâcu'l-Munîr, II,287.

(11) Mekâsıdu'l-Hasene, s. 110; Keşfu'l-Hafâ, I,221; Sirâcu'l-Munîr, I,480.

(12) Sirâcu'l-Munîr, I,480.

Hadis : 13 أَهْلُ الْجَوْرِ وَأَعْرَافُهُمْ فِي النَّارِ

Eyleyüp sell-i seyf-i cevri sakın
İtme âzurde kimseyi mutlak.

Ehl-i cevr ile cümle a'vânın
Nâra şâyeste gördü hazret-i Hak.

Hadis : 14 إِنْ تَطَارَ الرَّجُلُ عِبَادَةً

Sâbir ol her belâya gerçi belâ
Hân mânsuz mülk râhattır.

Dedi şâh-ı peygamberân ü rüsûl
İntizâr-ı ferec 'ibadettür.

Hadis : 15 كُلُّ خَلْقٍ لَّهِ تَعَالَى حَسَنٌ

Hilkat-i halka 'ayb-cûy olma
Herkese bir kusûr idüp ta'yîn

Nakş-perdâz-ı hilkat-i âlem
Cümle mahlûka virdi nakş-ı bihîn.

Hadis : 16 مَا قَدَّرَ فِي الرَّحْمِ سَيَكُونُ

Dahî sen rahm-ı mâderinde iken
Anı kim eyledi Hudâ takdîr

Sana dünyâda vakti geldikte
Olur ol şey resîde bî-te'hîr.

Hadis : 17 ذَكَرَ اللَّهُ شِفَاءَ الْقُلُوبِ

Cüst-ü-cûy-i devâ idüp her bâr
Zikr-i Hakkı dilinden itme cüdâ.

Her ne 'illet olur ise târî
Zikr-i bârî virür kulûba şifâ.

(13) (Sirâcu'l-Munîr, II,78.

(14) Mekâsıdu'l-Hasene, s. 99; Sirâcu'l-Munîr, II,71; Keşfu'l-Hafâ, I,206.

(15) Sirâcu'l-Munîr, III,88.

(16) Aynı eser, III,275.

(17) Aynı eser, II,299.

Hadis : 18 مَا أَنْكَرَ قَلْبُكَ قَدَّعَهُ

Bir husûsundü kavlen-ü-fi'len
Mütereddîd olursa kalbin eğer.

Sen dahi etmeyüp karîn-i kabûl
Anı terk itmek oldu evlâ - ter.

Hadis : 19 الْفِتْنَةُ نَائِمَةٌ لِّمَنْ لَّمَّا اللهُ مِنْ ابْتِطَالِهَا

Dâmen-i mekri eyleyüp tahrik
İtme ikâd-ı mefsedet zinhâr.

Mazhar-ı la'n-i zu'l-Celâl oldu
Fitne-i nâimi iden bîdâr.

Hadis : 20 الَّذِيْنَ هَبَّ بِاللَّيْلِ وَ مَدَّلَهُ فِي النَّهَارِ

Derd-i deyne ber-âferîde seni
Müptelâ itmesun Hudâ-yı Cemîl.

Gice îrâs-ı mâye-i gam idüp
İder insânı rûz olunca zelîl.

Hadis : 21 إِنْ قَالِ اللَّهُ فِي شَيْءٍ كَيْفَ يَشْرِكُ

Sadme-i 'usrdan bulunca rehâ
Yine Hakk'a mutî-i fermân ol

Ya'ni kim îzîd-i Teâlâdan
'Usr ü yûsründe de hir âsân ol.

Hadis : 22 أَكْبَرُ الْكِبَائِرِ حُبُّ الدُّنْيَا

Silk-i kavl-i Resûl-i Ekremden
Bu leâli bu gûne zâhirdir.

Ki zen-i dehre hubbu meyl itmek
Dediler «ekber-i kebâir»dir.

(18) Aynı eser, III,262.

(19) Aynı eser, III,36.

(20) Aynı eser, II,295.

(21) Aynı eser, I,37.

(22) Aynı eser, I,285.

Hadis : 23 اجتنبوا النمر فأنها مفتاح لكل شر

Hamrdan ictinâb idüp itmen
'Aklı târâc-ı ceyş-i fitne mûdâm.

Vâr ise her ne denlû şerr ü fesâd
Oldı miftâh-ı kufl-ı bâb-ı mûdâm.

Hadis : 24 مَنْ صَتَّ نَجًّا

Pey-revi kesret-i kelâm olanın
Dili üftâde-i nedâmet olur.

Kim ki râh-ı sükûta itse sülûk
Vâsıl-ı menzîl-i selâmet olur.

Hadis : 25 لِلْيَأْمَنِ مِنَ الْإِيمَانِ

Kadr-dân-ı hayâ olup dâim
Mâye-i dîne virme kesr ü ziyân.

Vezn-i kıstâs-ı şerî nâkıs olan
Nakd-i îmânını bulur noksân.

Hadis : 26 مَنْ تَوَاضَعَ لِلَّهِ رَفَعَهُ اللَّهُ

Behre-yâb ol kimesne kim her-bâr
Cins-i nahvetden ola müstağnî.

Kim ki Allâh için tavâzu' ide
Ana rif'at virir Hudâ-yı ganî.

Hadis : 27 الْجَاهِدُ مِنْ جَاهِدِ نَفْسٍ

Gerçi def-i gezend-i hasm idene
Müctehîd dinse kavli vâridir.

İçtiyhâd eyleyen hakikatde
Düşm.en-i nefisle mücâhiddir.

(23) Keşfu'l-Hafâ, I,48; Sirâcu'l-Munîr, I,48-49.

(24) Mekâsıdu'l-Hasene, s. 416 vd; Keşfu'l-Hafâ, II,257; Sirâcu'l-Munîr, III,370.

(25) Sirâcu'l-Munîr, II,243.

(26) Keşfu'l-Hafâ, II,242; Sirâcu'l-Munîr, III,349.

(27) Mekâsıdu'l-Hasene, s. 376; Keşfu'l-Hafâ, II,199; Sirâcu'l-Munîr, III,403.

Hadis : 28 خَيْرُ النَّاسِ أَحْسَنُهُمْ خُلُقًا

Bez-i mâl ile hayr-i nâs olamaz
Nekadar sa'y iderse de insân.

Mâlik-i hulk-i hûb olan ammâ
Hayr-i nâs olduğında itme gümân.

Hadis : 29 لَيْسَ الْخَيْرُ كَالْمَعَايَةِ

Bir kumâş-ı nevîn nesîc-i haber
Düş-i şöhretde k'ola cilve-nümâ.

Dest-saz-ı nigâhın olmayacak
Anı bâlâ-yı sıdka görme sezâ.

Hadis : 30 مَنْ يَمْلَأُ سَوْءَ يُجْزِيهِ فِي الدُّنْيَا

Terk-i sû'i 'amel idüp olma
Garaz-ı nefs-i şûmî icrâda.

Fi'l-i bed eyleyen olur me'cûr
Ecr-i bi'l-misli ile dünyâda.

Hadis : 31 وَبَلِّغِ لِلْأَغْنِيَاءِ مِنَ الْفُقَرَاءِ

Hayfdır agniyâya vermiş iken
Anlara Hazret-i Hudâ makdûr.

Hân-ı ni'metlerinden eyleyeler
Kâse-lisân fakr ü fâkayı dūr.

Hadi : 32 مِنْ شُكْرِ النِّعْمَةِ إِفْشَاءُهَا

Her ne ni'met ki ola dest-resin
Halkdan anı eyleme ihfâ.

Oldı ma'dûd-ı şükr-i ni'metden
Ni'met-ı Hakk-ı eylemek ifşâ.

(28) Sirâcu'l-Munîr, II,266.

(29) Mekâsıdu'l-Hasene, s. 351-52; Keşfu'l-Hafâ, II,168; Sirâcu'l-Munîr, III; 231.

(30) Sirâcu'l-Munîr, III,231.

(31) Aynı eser, III,448.

(32) Kaynağını bulamadım.

Hadis : 33 طَلَبُ الْعِلْمِ فَرِيضَةٌ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ

Bend-i cehl ile beste-pây olmak
Nâ-sezâdır cemî'-i insâna.

Taleb et dâim ki farz oldu
Taleb-i 'ilm her müselmâna.

Hadis : 34 مَنْ أَحْزَنَ وَالِدَيْهِ فَقَدْ عَفَّيَهُمَا

Vâlideynin reh-i rızasından
İtme bir hatve pâyini bîrûn.

Anlara 'âk olur hakikatde
Kim ki eylesse kasd ile mahzûn.

Hadis : 35 لَا يَمْنَى حَدَرٌ مِنْ قَدَرٍ

Ey olan çâre-cüy-ı def'ı kader
İtme tahsîl-i rencîş-i bî-câ.

Olamaz vazî' bünyeyi tedbîr
Pâyidâr-ı hucûm-ı seyl-ı kazâ.

كَفَى بِكَ إِشْغَا أَنْ لَا تَزَالَ تُخَاصِمَا

Eyleyüp mâcerâ-yı sâbıkı yâd
'Arsa-i kîne itme 'âtf-ı zimâm.

Sana dânyâda bu güneh besdir
Kî'desin halkla hemîşe hisâm.

Hadis : 37 مَنْ خَلَفَ مِيثَاقَ اللَّهِ فَقَدْ أَشْرَكَ

İtme her şey-içün kasem hazer it
Eyler isen de Hakk a kasem.

Müşrik olur İlâhdan gayra
Kasem itse eğerki bir âdem.

(33) Mekâsıdu'l-Hasene, s. 275-76; Keşfu'l-Hafâ, II,43; Sirâcu'l-Munîr, II,416.

(34) Sirâcu'l-Munîr, III,320.

(35) Mekâsıdu'l-Hasene, s. 471; Keşfu'l-Hafâ, II,374; Sirâcu'l-Munîr, III,481.

(36) Sirâcu'l-Munîr, III,481.

(37) Aynı eser, III,354.

Hadis : 38 الثَّائِبُ مِنَ الذَّنْبِ كَمَنْ لَا ذَنْبَ لَهُ

Tevbe ile izâle et günahın
Ki buyurdu bu kavli Fahr-i cihân.

Tâib olan olur günahından
Merd-i nâkerde cûrm ile yeksân.

Hadis : 39 إِنَّ اللَّهَ يُبَغِّضُ الْمُعْبِثَ فِي وَجْهِ إِخْوَانِهِ

Buğz ider Hazret-i Hüdâ ana kim
Rûyini dâim eyleye derhem.

Ya'nî ihvânunun huzûrunda
Olmaya hande-nâk olup hurrem.

Hadis : 40* سَلَامَةُ الرَّجُلِ فِي النَّسَةِ أَنْ يَلْزِمَ بَيْتَهُ

Çıkma hengâm-ı fitne hânenden
Ki sana müntec-i nedâmetdür.

Fitnede hânesin penâh itmek
Kişiye mûcib-i selâmetdir.

تاریخ برای اتمام

Çünkü Nüzhet bu şerh-i manzûmı
Safha-i rûzigâra eyledi zeyn.

Yâd idüp didi târîh
Sebeb-i neyl-i rifa't-i dâreyn.

1170

تاریخ بصیری سید جلیل افندی

Şerh'i in çil hadîs-râ Nüzhet
Kerd-i îthâf-ı Âsaf-ı meşhûr.

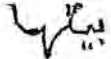
Hasst-ı târîh-i hatm avâz meni
Guftemeş bâd-ı tuhfe-i destûr.

1170

(38) Mekâsidu'l-Hasene, s. 313; Keşfu'l-Hafâ, I, 296; Sirâcu'l-Munîr, II, 176.

(39) Sirâcu'l-Munîr, I, 412.

(40) Aynı eser, II, 349.

(*) Metinde olarak zikredilmiştir.

A Ç I K L A M A L A R

Hadis-1 : «Bismillahirrahmânirrahîm her kitabın anahtarıdır.»

Nuşa-i her : Her nüsha
Fihris-i Besmele : Besmele indeksi
Cilve-nümâ : Cilve gösteren, cilve yapan
Feth-i bâb-ı adem : Yokluk kapısının fethi (açılışı)

Hadis-2 : «Allahın nimetine hamd etmek, nimetin zevâline bir emniyettir.»

Tohm-ı hamd : Hamd tohumu
Pâside : Saçılmış, serpilmiş, dağılmış
Mezrâ-i kalb : Kalb (gönül) mezarası, tarlası, yeri
Hamd-i Bâri : Mal ve nimet harmanı
Hırmen-i mâl ü ni'met : Allaha bildirilen minnet
Masûn-ı berk-i zevâl : Sona erme şimşeginin korunması

Hadis-3 : «Bana salât getiriniz ki, Allah da size rahmet etsin.» Zayıf bir isnadla rivâyet edilmiştir.

Kasd-ı şefkad : Şefkat kasdı, amacı
Şefi-i rûz-i cezâ : Hesap gününün şefâatcısı (Hz. Peygamber)

Hadis-4 : «Oruç Allah'ın azabından korunmak için bir kalkandır.» Zayıf bir isnad ile rivâyet edilmiştir.

Mevâni'-i şer'i : Şer'i engeller
İbâ-yı savm-ı (î)slâm : İslâm orucundan çekinme
Âzâb-ı Mevlâ : Allah'ın azâbı
Mâye-dârân-ı dîn : Dinin kudretlileri

Hadis-5 : «Namaz dinin direğidir.» Zayıf bir isnadla rivâyet edilmiştir.

Terk-i rûkn-i salât : Namazın rûkûnlerini terketmek
Hayme-i dîn : Dinin çadırı
Hedm : Yıkma, harabetme

Hadis-6 : «Hac yapınız, zira hac suyun kırı temizlediği gibi günahları temizler.» Zayıf hadistir.

Kasd-ı beyt-i Hüdâ : Allah evinin kasdedilmesi
Bülğâ-i iktidâr : Bir varlığı meydana getirme gücü
Dest-resâ : El yetiştiren, elde eden, ele geçiren
Veseh-i cürm : Cürmün kirliliği, pisliliği
Hacc-ı beyt-i Hüdâ : Allah evini ziyaret etme
Şûyide : Yıkılmış (gusletmiş)

Hadis-7 : «Zekât İslâm'ın köprüsüdür.» Sahih hadistir.

Zekât-i emvâl : Malların zekâtı
Mezîk-i âlâm : Elemlerin şiddetlisi
Kulzüm-i varta : Derin deniz, tehlikeli deniz
Cisr : Köprü

Hadis-8 : «Kimin son sözü, Lâilâheillâllah, olursa, Cennete girer.» Sahih hadistir.

Âhir-i nüsha-i kelâm : Sözü'n son nüshası
Safha-i hatâ : Bir şeyin hatalı yüzü, durumu

Hadis-9 : «Âlimleri takibediniz, zira onlar dünya ve âhiretin lambalarıdır.» Zayıf hadistir.

Kavl-i erbâb-ı 'ilm : İlim erbabının sözü
Reh-nümâ : Yol gösterici, gösteren, kılavuz
Sirâc ü misbâh : Işık ve kandil
Dâr-ı dünya vü dâr-ı âhiret : Dünya ve âhiret

Hadis-10 : «Hayra delâlet eden, onu işleyen kimse gibidir.» Zayıf bir isnadla rivâyet edilmiştir.

Fî'l-i hayr : Hayırlı iş
Mecâl : Takat, güç
Dem-sâz : Arkadaş, dost, sırdaş
Kâr-ı hayr : Hayırlı iş
Rütbe-i fâ'il : Fâilin (yapanın) rütbesi, derecesi
İhrâz : Erişme, elde etme, kazanma

Hadis-11 : «Muhakkak âdemoğlu yasak olan şeye karşı haristir.» Zayıf bir isnadla rivâyet edilmiştir.

Dâm-ı sayyâd-ı nefis : Nefis avcısının tuzağı
Mürğ-ı hâtır : Gönül kuşu
Şiddet-i şevk-i hemîşe : Devamlı olan neşenin şiddeti
Harîs : Hırslı, tamahkâr

Hadis-12 : «Size gaflet isabet eden yeri değiştiriniz.»

Tir-i gaflet : Gaflet, dalgınlık oku
Âmâc : Nişan tahtası, hedef
Renc-i biyhûde : Boş yere sıkıntı, eziyet, zahmet
Gaflet-resâ : Gaflet yetiştiren
Mevzi-i diğér : Başka yer
Tahvil : Değiştirme

Hadis-13 : «Zulüm ehli ve onların yardımcıları Cehennemdedir.» Sahih hadistir.

Sell-i seyf-i cevîr : Eziyet kılıcını çekmek
Âzurde : İncinmiş, kırılmış, gücenmiş
Ehl-i cevîr : Zulüm ehli
A'vân : Yardım edenler, yordakçılar

Nâr : Ateş
Şâyeste : Yakışır, yaraşır, uygun
Hazret-i Hak : Allah

Hadis-14 : «(Allah'tan gelen) sıkıntıyı beklemek ibâdettir.» Zayıf hadistir.
Hâmânsûz : Ocak yakan, yakıcı, kül eden
Şâh-ı peygamberân ü resûl : Resul ve peygamberlerin şâhı, hükümdarı
İntizâr-ı fereç : Gam, tasa ve sıkıntıyı beklemek

Hadis-15 : «Allah'ın yarattığı herşey güzeldir.» Hasen hadistir.

Hilkat-ı halk : Halkın yaratılışı (tabiatı)
'Ayb-cûy : İnsanın ayıbını araştıran, soran
Nakş-perdâz-ı hilkat-i âlem: Âlemin yaratılışının ressamı
Nakş-i bihîn : En iyi, seçkin nakış

Hadis-16 : «(Ana)rahminde takdir edilen şey, olacaktır.»

Rahm-ı mâder : Ana rahmi
Reside : Erişmiş, ulaşmış, olgunlaşmış
Bî-te'hîr : Geciktirilmemiş

Hadis-17 : «Allah'ı zikretmek kalblerin şifâsıdır.» Hasen hadistir.

Cüst-ü-cûy-i devâ : Devâ, çare, tedbir arama
Zikr-i Hak : Allahı anma, Allahı zikretme
Her bâr : Her defa
Cüdâ : Ayı, ayrı düşmüş, ayrılmış
Târî : Ansızın çıkan, birdenbire görünen
Zikr-i Bâri : Yaratıcıyı zikretmek
Kulûb : Kalpler

Hadis-18 : «Kalbinin inkâr ettiği şeyi bırak.» Mürsel hadistir.

Mütereddîd : Karar veremeyen, kararsız, şüpheli
Karin-i kabûl : Kabule nâil olan
Evlâ-ter : En uygunu, en lâyıfı, en iyisi

Hadis-19 : «Uyuyan fitneyi uyandıran kimseye Allah lânet etsin.»

Dâmen-i mekr : Hile ile aldatma eteği
İkâd-ı mefsedet : Bozgunculuğun yakılması
Zinhâr : Sakın, asla, aman
Mazhar-ı la'n-i zu'l-Celâl : Allah'ın lânetine mazhar olma, nâil olma.
Fitne-i nâem : Uyuyan fitne
Bidâr : Uyanık, uyumayan

Hadis-20 : «Borç gece meşgul eder, gündüz zelil eder.» Zayıf bir isnad ile rivâyet edilmiştir.

Derd-i deyn : Borç derdi, tasası, kaygısı
Ber-âferide : Yaratık, yaratılmış üzerine
Hüdâ-yı Cemîl : Güzeli Allah

İras-ı mâye-i gam : Gam mayasının verilmesi

Rûz : Gün, gündüz

Hadis-21 : «Sana zor gelen ve kolay gelen hususta da Allah'tan kork.» Sahih hadistir.

Sadme-i 'usr : Zorluğun, güçlüğü gelip çatması

Rehâ : Kurtulma, kurtuluş

Mutî-i fermân : Fermana bağlı, fermana itaat eden, boyun eğen.

İzîd-i teâlâ : Yüce Allah

Üsr-ü yüsr : Zorluk ve kolaylık

Hirâsân : Korkan, korkak

Hadis-22 : «Günahların en büyüğü dünyayı sevmektir.» Hadisin zayıf olduğuna işaret edilmiştir.

Silk-i kavl-i Resûl-i Ekrem : Resulü Ekrem'in sözü üzere tutulan yol.

Leâli : İnciler

Zâhir : Görünen, açık, belli

Zen-i dehr : Zamanı çalan, dünyayı çalan

Ekber-i kebâir : Günahların en büyüğü

Hadis-23 : «İçkiden sakınınız, zira o her kötülüğün anahtarıdır.» Sahih hadistir.

İctinâb : Sakınma, çekinme, uzaklaşma

Târac-ı ceş-i fitne : Fitne askerlerinin yağması

Şerr-ül-fesad : Şer ve fesad

Miftâh-ı kavl-ı bâb-ı müdâm : Kapı sürgüsünün devamı

Hadis-24 : «Kim (faydasız olan şey karşısında) susarsa kurtuluşa erer.» Nevevî hadisin zayıf olduğunu belirtmiştir.

Peyrevi : Birinin izinden gitme, birine uyma

Kesret-i kelâm : Çok söz

Üftâde-i nedâmet : Pişmanlık düşkünlüğü

Râh-ı sukut : Sessizlik yolu

Vâsıl-ı menzil-i selâmet : Kurtuluş menziline kavuşana, ulaşan

Hadis-25 : «Hayâ (utanma) imandandır.»

Kadr-dân-ı hayâ : Hayânın değerini bilen

Mâye-i dîn : Dinin mayası, esası

Kesr-ü-ziyân : Çok zarar, ziyan

Vezn-i kistâs-ı şerm : Utanma ölçüsünün ağırlığı (vezni)

Nâkıs : Noksan, eksik, tam olmayan

Nakd-i iman : İma makçesi (pârası)

Hadis-26 : «Kim, Allah için tevazu gösterirse Allah onu yükseltir.» Hasen bir isnadla rivâyet edilmiştir.

Behre-yâb : Hisse ve nasibi olan

Her-bâr : Daima, her defa

Cins-i nahvetten : Kibir türünden

Mustağni : Çekingen, nazlı davranan
Rif'at : Yükseklik
Hudâ-yı gani : Zengin, doygun Tanrı

Hadis-27 : «Mücâhid nefsi ile mücâhede eden kimsedir.»

Def-i gezend-i hasm : Düşmanın zararını savma, defetme
Müctehid : İctihad eden, dinle ilgili hüküm veren kişi
Düşmen-i nefis : Nefis düşmanı

Hadis-28 : «İnsanların hayırlısı ahlâk bakımından en güzel olanıdır.» Sahih hadistir.

Bez-i mâl : Malı bol bol verme, çok mal
Hayr-i nâs : Halkın, insanların hayırlısı
Mâlik-i hulk-i hûb : Güzel ahlâk sahibi olma
Gümân : Zan, sanma, sezme

Hadis-29 : «Haber gözle görülen gibi değildir.» Hasen hadistir.

Kumâş-ı nevin : Yepyeni kumaş
Nesic-i haber : Haberin dokunuşu
Düş-i şöhret : Şöhret rüyası
Cilve-nümâ : Cilve yapan, cilve gösteren
Nigâh : Bakış, bakma
Bâlâ-yı sıdk : Doğruluk belâsı

Hadis-30 : «Kim kötülük işlerse, dünyada onunla cezalandırılır.»

Terk-i sâ-i amel : Kötü amelin terki, bırakılması
Garaz-ı nefis-i şûm : Uğursuz nefsin isteği, amacı, hedefi
İcrâ : Yapma, yerine getirme, bir işi yürütme
Fi'l-i bed : Kötü fiil, iş
Me'cûr : Ecir ve sevabı verilmiş olan
Ecr-i bi'l-misl : Misli ile sevap

Hadis-31 : «Fakir olan zenginlere yazıklar olsun.» Zayıf bir isnadla rivâyet edilmiştir.

Hayf : Yazık ki, heyhat
Ağniyâ : Zenginler
Hazret-i Hudâ : Allah
Makdûr : Güç, kuvvet, kudret
Hân-ı ni'met : Nimet sofrası
Kâse-lisân : Dalkavuklar, çanak yalayanlar
Fakr-u-fâka : Yoksulluk
Dûr : Uzak

Hadis-32 : «Nimeti ifşâ etmek şükürdendir.»

Dest-res : Kuvvet ve zenginlik
İhfâ : Gizleme, saklama
Ma'dûd-ı şükr-i ni'met : Nimetin sayılı şükürü
İfşâ : Yayma, açığa vurma

Hadis-33 : «İlim öğrenmek her müslümana farzdır.» Sahih hadistir.

Bend-i cehl : Cehalet yuları, bağı
Beste-pây : Ayağ bağı, ayağı bağı
Nâ-sezâ : Yakışmaz
Cemi'-i insân : İnsanın hepsi, tümü
Taleb-i 'ilm : İlim talebi, isteği

Hadis-34 : «Kim anne ve babasını überse, muhakkak onlara karşı gelmiş olur.»

Reh-i rızâ : Hoşnutluk, memnunluk yolu
Hatve : Adım
Pây : Ayak
Bîrûn : Dışarı, dış, dışarıda
Mahzûn : Hüzünlü, tasalı, kaygılı

Hadis-35 : «Sakınmakla kaderden korunulmaz.»

Tahsil-i rencî-i bicâ : Yersiz kader hâsıl etme

Çâre-cûy-i def'-i kader : Kaderi ortadan kaldırma çaresini arayan

Pâyidâr-ı hucûm-ı seyl-i kazâ : Kaza selinin hücumunun sağlamlığı

Hadis-36 : «Düşman olarak devam etmen, sana günah olarak yeter.» Hasen hadistir.

Mâcerâ-yı sâbık : Geçmiş macera, geçici macera
Yâd : Hatırlama, anma
'Arsa-i kin : Kin meydanı, alanı
Âtf-ı zimâm : Yular bağlama
Bes : Yeter, tamam, kâfi
Hemişe : Daima, her vakit, her zaman
Hisâm : Düşmanlık etmek, husumet

Hadis-37 : «Kim Allah'tan başkasına yemin ederse, muhakkak şirk koşmuş olur.» Sahih bir isnadla rivâyet edilmiştir.

Kasem : Yemin
Hazer : Sakınma, kaçınma, korunma, çekinme
Gayra : Başka, başkasına
Âdem : İnsan

Hadis-38 : «Günahına tövbe eden, hiç günah işlememiş gibi olur.» Hasen hadistfr.

İzâle : Giderme ,giderilme, yoketme
Fahr-i cihân : Cihanın, dünyanın iftihar ettiği
(Hz. Peygamber kasedilmiştir).
Tâib : Tövbe eden
Merd-i nâkerd : Olmamış insan
Cürm : Suç, günâh
Yeksân : Düz, bir, beraber, her zaman

Hadis-39 : «Muhakkak Allah kardeşlerinin yüzlerine karşı surat asan kimseye buğzeder.» Zayıf hadistir.

Hazret-i Hüdâ : Allah
Rûyin : Tunçtan tunç

Derhem	: Karışık, karmakarışık, muzdarip
İhvân	: Kardeşler, dostlar, arkadaşlar
Hande-nâk	: Gülmeli, gülüşlü
Hurrem	: Şen, sevinçli, güleryüzlü, gönül açan

Hadis-40 : «Kişinin fitneden kurtuluşu evine sığınması ile mümkündür.»

Hengâm-ı fitne	: Fitne zamanı, fesat zamanı
Müntec-i nedâmet	: Pişmanlıkla neticelenmek, sonuçlanmak
Hâne	: Ev, mesken
Penâh	: Sığınma, sığınacak yer, sığınak
Mücib-i selâmet	: Selâmet vesilesi, sebebi

T a m a m l a m a T a r i h i

Şerh-i manzûm	: Manzum açıklaması
Safha-i rûzgâr	: Dünyanın safhası, âlemin safhası, zamanın safhası
Zeyn	: Süs
Sebebi-neyl-i rifa't-i dâreyn	: Dünya ve âhiret yüceliğine ulaşma sebebi

1170

Şerh-i in cil hadis-râ	: Bu kırk hadisi açıklama
Kerd-i ithâf-ı Asâf-ı meşhur	: Meşhur vezire ithaf etmek
Avâz	: Ses, sedâ
Bâd-ı tuhfe-i destûr	: Ruhsat (müsaâde) hediyesinin olması

1170

Not : Teknik imkânlar el vermediğinden, transkripsiyon sistemi uygulanamamıştır.

ابو فارس بن محمد
١٩٠

سنة الفجر
بدر جعفر بن محمد
عليه

2541

عقد زینب مرصوفه
دانشگاه تهران
برداشت از کتاب

بیت السراپ و ارباب تعلیم

مدرسہ کتب خانہ دارالعلوم

محمد مصطفیٰ ابن محمد بن اسماعیل
عبدالمجید بن محمد بن اسماعیل

مذہب سرحد، بادشاہی سندھ

بنیادی اصولیات

فقد

بسم الله الرحمن الرحيم

جلد نهم از جامع بیاضیه حرار

رحمت اللغات

ایرین خاکی ایمنه اولما
چونکه وقت ایله بکجه

چارہا سب پر ایسا رفت
بیک بر محلہ جمعیت

دیوبند کے زوق برد
اولیٰ اور استہمتہ صفا

ایک سال کی عمر میں

11

نہنوں کے اہل اہل
محمد اور خورشید کی ایک

۱- حضرت امام ربیع

از اسب منتهی عجز و رعایت

عربی حکم پیدل کوئی

بررسی کمی و کیفی عوامل ارتعاشی در محیط کار

جلد ہکودم کی تحفہ

فرستادند و این را به جلال
نه در قفسه خود نگه داشتند

نیو بکجا اعلیٰ فرمان
لفظ کنند ظہور ملکدہ

افنی کھولتے صلاۃ دوم

اولہ لہدی روحو چی نام

۱۔ اوستا سنسکرت اور پارس کی زبانیں

[illegible]

۱- در این کتاب که در این کتاب
 ۲- در این کتاب که در این کتاب
 ۳- در این کتاب که در این کتاب
 ۴- در این کتاب که در این کتاب
 ۵- در این کتاب که در این کتاب
 ۶- در این کتاب که در این کتاب
 ۷- در این کتاب که در این کتاب
 ۸- در این کتاب که در این کتاب
 ۹- در این کتاب که در این کتاب
 ۱۰- در این کتاب که در این کتاب

[illegible]

